

“Nombrosos, continus, vergonyosos i flagrants errors”

El museu de l'Almoïna, a València, és al centre d'una agra polèmica. El cap del servei municipal d'arqueologia ha denunciat en un informe els errors de la presentació museogràfica. Ara diuen que ho arreglaran.

Lescàndol ha estat sonat. La setmana passada, Juan Soto, regidor del PSPV a l'Ajuntament de València, convocava conferència de premsa per denunciar que “després de vint anys de treballs i estudis i més de 12 milions d'euros invertits en la recuperació de l'Almoïna, el projecte és un fracàs cultural”. I recolzava les seves paraules en un informe que havia presentat, el mes de març, el cap del Servei d'Investigació Arqueològica Municipal (SIAM) de l'Ajuntament de València, Albert Ribera, abans de ser nomenat, precisament, director tècnic del Centre Arqueològic de l'Almoïna. Aquest informe ofería una “valoració ponderada dels continguts” del museu sota cinc explícits epígrafs: “horrible”, “inacceptable”, “discutible”, “insuficient” o “acceptable” (qualificació que atorgava, val a dir, tan sols a dos ítems de 38 d'analitzats).

Hom va voler convertir en espai museogràfic les restes arqueològiques trobades en aquest punt de la ciutat que, per la seva situació neuràlgica, acumula rastres que permeten de resseguir les vicissituds urbícoles des de la seva fundació (devers l'any 138 aC, arran dels establiments impulsats pel cònsol Juni Brut després de les guerres contra el cap lusità Viriat) fins a la incorporació a la corona catalana gràcies a Jaume I. Amb aquesta intenció, doncs, es va plantejar la creació del Centre Arqueològic de l'Almoïna (que pren el nom de l'espai que al segle XIV ocupava la Casa de l'Almoïna, fundada per l'eclésiàstic fragatí, arquebisbe de València i canceller de la corona Ramon Despont).

I el mes de desembre passat s'inaugurà la instal·lació. L'alcaldeessa de la ciutat, Rita Barberà, presidí l'acte i no estalvià lloances: el nou equipament cultural era, segons ella, “el millor museu arqueològic urbà de tot Europa”.

“Temps al temps”. Cal dir, tanmateix, que la descripció de l'alcaldeessa no acabava d'encaixar amb algunes consideracions que, mesos abans de la inauguració oficial, havia fet públiques

un destacat càrrec municipal. Perquè ja el juny de l'any passa el cap del SIAM havia publicat en un diari valencià un article d'opinió en què explicava que la direcció del projecte (duta des de la delegació d'Urbanisme de l'Ajuntament) “ha preferit buscar assessoria arqueològica externa –això sí, sufragada per l'Ajuntament– abans que refiar-se de l'equip arqueològic que al llarg de 21 anys havia dut endavant una excavació tan rica com complexa”. Ribera també hi afegia que des de la secció d'arqueologia no se sentia responsable del projecte museogràfic “aprovat i adjudicat el 2006”, que trobava que tenia “nombrosos errors i carències” i un “ímfim nivell general”, amb “un discurs didàctic bàsicament genèric, per no dir dolent”. Ribera, que afirmava no voler emetre judicis sobre el centre arqueològic perquè no hi havia estat des de feia

Algunes perles de l'informe Ribera

No hi són totes, però sí les més sonades. Transcrivim algunes de les valoracions que, com a cap de la secció d'arqueologia de l'Ajuntament de València, Albert Ribera, va escriure a l'informe “Continguts històrics i arqueològics del Centre Arqueològic de l'Almoïna”, el 17 de març passat.

- “Reconstrucció del porticat del fòrum: Falseja totalment la realitat arqueològica, particular i general. S'inventa un fris que no correspon amb les normes mínimes de l'arquitectura romana ni, encara menys, amb la realitat de l'art decoratiu de València en aquella època.”
- Àudio-visual sobre la guerra de Sertori: “El que explica no té res a veure amb la història ni amb les troballes arqueològiques.”
- Àudio-visual sobre el nimfeu: “Reconstrucció errònia i totalment desproporcionada. Hi apareix inserit el gran nimfeu de Gerasa (Jordània) com si fóra de València.”
- Maqueta del fòrum imperial: “S'hi inclouen construccions que no corresponen ni amb l'època ni amb el lloc, com seria el cas de les nombroses cases d'atri amb les quals alegrement s'ocupa la zona oriental del fòrum, que no serien pròpies de la Valentia de l'època de l'Imperi sinó que són característiques de Pompeia en la fase republicana.”
- Àmfores de la factoria: “Tres de les àmfores col·locades allà ni van aparèixer a la factoria ni són de l'època (segles IV-V), ja que són del segle I.”
- Sobre l'Almoïna islàmica: “No només s'ho inventa gairebé tot, sinó que, cosa que és encara pitjor, falseja totalment la realitat arqueològica.”

gairebé un any (l'octubre del 2006), anunciava aleshores comentaris futurs: "Temps al temps", escrivia, concretísimament.

I el temps arribava tot just ara fa uns mesos, quan emetia l'explosiu informe destinat a la delegació municipal de Cultura, just abans que es fes càrrec de l'Almoïna (que fins aleshores havia depès d'Urbanisme) i on classificava els continguts museogràfics en els cinc famosos apartats i amb durs qualificatius: per a Ribera, tenen "un nivell exageradament rudimentari i excessivament genèric o tòpic, sense treure partit de les originalitats ni les potencialitats de l'indret", creen "confusió" i "en molts casos" arriben "a enganyar" els visitants, els falta "un mínim rigor i seriositat" i mostren una "notable irregularitat en el fons i en la veracitat i fiabilitat de la documentació que s'exposa". Després de fer el repàs de 38 ítems, el cap d'arqueologia conclouïa que el seguit de "molt greus deficiències" l'impulsaven a desaconsellar que la delegació de Cultura acceptés el traspàs de la gestió de l'Almoïna.

Batalla interna. El traspàs, però, es va fer, i Albert Ribera mateix esdevenia, amb aquest acte, director tècnic de l'Almoïna. I com a tal emetia, el dia 12 de maig, un altre informe per referir-hi els "problemes immediats" del museu i deixar constància que ja s'havia demanat pressupost per a "dignificar i corregir", sempre "en la mesura del que és tècnicament possible, els nombrosos, continus, vergonyosos i flagrants errors detectats als continguts històrics i arqueològics" de l'Almoïna (i fer i desfer sempre a càrrec del pressupost públic).

Tot plegat hauria quedat a les tripes dels arxius municipals si no hagués estat per qui després de la inauguració ja havia advertit que l'evocació del fòrum semblava "un decorat de Terra Mítica": el regidor del PSPV Juan Soto va denunciar públicament la situació perquè, com ha explicat a aquest setmanari, "és una falta de respecte als visitants, un greu desprestigi cultural i també un dany econòmic per a la ciutat, dels quals faig responsable l'alcaldesa, que té l'obligació i la responsabilitat de la coordinació entre les delegacions".

De moment, continua el duel entre els funcionaris de Cultura i els d'Ur-

Les restes de les termes romanes de l'Almoïna es poden veure des de l'exterior, sota el vidre i l'alguia.

banisme, a l'Ajuntament de València. I, per bé que Ribera mateix (que no ha volgut fer declaracions) feia públic un comunicat en què afirmava que "des del moment en què la corporació municipal ens ha honorat amb la seua direcció tècnica" s'està en camí de "resoldre les inevitables deficiències del museu que només s'han fet palpables un cop inaugurat" (cosa que contradiu el seu escrit del 2007), el cap del Servei de Projectes Singulars de la delegació d'Urbanisme (i un dels arquitectes responsables del projecte de l'Almoïna), José Maria Herrera, feia públic un altre comunicat, que

roman a la web de l'Ajuntament, per "rebatre l'informe del cap del SIAM", on qualificava Albert Ribera de "persona sense sensibilitat per a l'arquitectura i la comunicació", rebatia les seves "afirmacions inexactes que denoten una visió parcial i tendenciosa" i explicava, per exemple, que la reconstrucció de la mesquita de València no copiava la de Còrdova, tal com havia denunciat Ribera, sinó "la mesquita de Tudela".

I quedem, amb això, molt més tranquils.

Núria Cadenes